

Ekszerárny
Ferdinand 10. utca
Műanyag, Javítás, Új
magyarországi
Árny, ezüst és
platinakészítési
részben valamint kincsek
nagy lerakát.
Társaságoknál

gy

Yavásár

litott árakkal.

- ya min- 25
- n lei
- a minden 53
- lei
- ya divat- 69
- lei
- a minden 98
- lei
- risnyák 125
- inben lei

ATT

ÉR 13

árakban óriási választék!
ak BLATT-nál kaphatók!

GYAR

berceket, keszmegeket és sz
rendelése szabadon készíthet
néhány napi éven

akereskedés és ládagya
tről Sajátos-...
.....

nk kizárólag

NTOL

sz

gyzsirt, mert ez
éges és kiadós!
Benjámín nagyváradi
alatt készül, szigoruan
is előírás szerint.

NYZ VILMOS Cluj

fotoare S. A.

gonastra Bucuresti.
vélcim: Postafiók 136.

ra. — Üzemterveket, ren-
k kardan vagy lánchaj-
olaj és petróleum szál-
re. Ontózáutomobilok
Withworth, vagy műlt-
és 2500 mm. Excenter-
Kw, 110 vagy 220 Volt
gépek 15 és 35 mm átm!

zományi raktárakból:
No. 6.

Viteazul No. 1.

Voda No. 1/a.

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ- HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop, (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

1924 július 23 Szerda

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 162. szám

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában

Egész évre	750
Félévre	380
Negyedévre	200
Egy hónapra	70
Egy szám ára pályaud- varon és vidéken is 3 lej	
Bukarestben	3.50

Csehszlovákiában

Egy hónapra	25 ct
Egy szám	1.50 ct

5684. Tamuz 21

Áttörték a versaillesi gátakat

Macdonald kormánya a tegnapi napon szokatlan jubileumot ünnepejt, amelyhez hasonlóval kevés európai kormány dicsekedhetik. Az alsóházban egy lakástörvényjavaslat tárgyalásánál ismét leszavazták és ez immár a tizedik leszavazás, amely az angol munkáskormányt rövid pályafutása alatt érte. Szerencsére az angol parlamenti szokás lehetővé teszi, hogy Macdonald még a tizedik leszavazása után is hivatalban maradjon. Azt hisszük, az angol kormány tagjai a legkevésbé szomorkodtak a leszavazás miatt. Mert ugyanaznap, amikor az alsóház konzervatív tagjai és liberális disszidensei a tizedik tüszurással akarták megnehezíteni a munkáskormány helyzetét, Macdonald a legszebb és legnagyobb diadalát aratta. Eltekintve a londoni konferencia összehívásának pusztán tényétől, amely a háború utáni évek legdöntőbb politikai eseménye, Macdonaldnak tegnap sikerült (Hughesse), az Egyesült Államok külügyi államtitkárával egy olyan megállapodást létesítenie, amely alkalmas arra, hogy minden eddigi nemzetközi szerződésnél hathatósabban biztosítsa az európai békét. Ezt a győzelmet nem tudta eddig kivívni egyetlen angol kormány sem és az angol közvéleménynek minden bizonnyal megerősödik hite a kormányában.

Macdonald hivatalbárlépe óta vissza nem rettenő bátorsággal és férfias következetességgel haladt célja felé, amely egy szóban foglalható össze: béke. Az utóbbi időben ellenfelei részéről támadások érték, hogy a külpolitikai kérdéseket túlságosan előtérbe helyezi a belpolitikai problémák rovására. Mi azonban éppen ebben látjuk Macdonald legnagyobb kormányzó-bölcsességét. Macdonald és pártja világos látással felismerte, hogy a háború óta az összes európai államok belső életét tulajdonképpen a külpolitikai kérdések determinálják. Mindazok a belső nyugtalanságok, viillongások és békétlenségek, amelyek a kontinens országaiban dalnak és nem bírnak nyugvóponttra jutni, végérményben a zilált nemzetközi helyzetben lelik magyarázatukat. Nem lehet gondolni addig egyetlen európai országban sem igazi konszolidációra és a felkavart szenvedélyek elcsitítására, amíg a nemzetközi aréna vad csatákáitól és bosszúlihegéstől hangos. Ezért helyezte fel nem becsülhető bölcsességgel Macdonald programja élére az európai béke helyreállítását, mert ha ez megtörtént, akkor elhárult a legnagyobb akadály a belső problémák megoldásának útjából is. És hogy ez a törekvés sikerre vezetett, annak legjobb bizonyága, hogy a nemzetközi közvélemény, eltekintve néhány reakciós francia lap handabandázásától, még sohasem tekintett olyan nyugodt bizalommal nemzetközi tanácskozás elé, mint éppen a londoni konferencia esetében. Egyoldalú ítélet volna, ha ezt a sikert egyedül Macdonald javára könyvelnénk, mert döntő szerepe van benne a másik beérkezett demokratáknak, Herriotnak, sőt a harmadiknak, a megtért Amerikának is. Ám ha az események összefüggéseit kereszük, könnyen rájöhettünk arra, hogy a demokratikus erők szerencsés összetárláhozása is nem kis mértékben Macdonald műve.

A londoni konferencia pár napos tanácskozása után már pozitív eredményeket mutathat fel. Mindenekelőtt bebizonyította, hogy a versaillesi szerződést nem muszáj Európának összes rossz és ártalmas határozataival együtt követnie. A szerződést hajlékonyá, élethez simulóvá kell tenni s ahol merveven ellenáll, végre kell hajtani az elkerülhetetlen viviszekciót. Az első módosítás már megtörtént a versaillesi szerződésen — öt év óta most először. A tárgyalófelek megállapodtak, hogy a jóvátételi bizottságba egy amerikai állampolgár is bevonandó,

akinek a bizottságban egészen kiváltságos helyzetet biztosítanak. Jelentéktelen módosítás az egész, de biztosra vehető, hogy az első követni fogják a többiek és a londoni összejövetel érdeme, hogy áttörték a versaillesi gátakat és megnyitották a felszabadulás és megengyhülés zsilipjét. Mi sem jellemzi jobban a londoni eredményeket mint az, hogy nemcsak Herriot van megelégedve velük, de a lesbenálló Poincaré is kénytelen volt elismerni az elért sikereket. E pillanatban még csak Németország berzenkedik, talán inkább megszokásból és taktikából, mint meggyőződésből. Hiszen Londonban a legérté-

kesebb győzelmet Németország aratta, mert itt szögezték le először félreértést nem tűrő módon, hogy a háború likvidálását, vagyis a jóvátételi kérdést nem lehet egyoldalú erőszakszerezőkkel megoldani, hanem csakis nyílt és kétoldalú megegyezéssel. Stresemann e sorok írásakor talán már Londonban is van és a zöld asztal körül tárgyal Macdonalddal és Herriottal. Erős a hitünk, hogy ezek a tanácskozások egészen gyökeres és mélyreható megoldásokra fognak vezetni és hogy a londoni konferenciának nemcsak az auspiciumi, de végső eredményei is jók és békéthozók lesznek.

Pikler képviselő a magyar numerusz klauzusz borzalmairól

Kitüntetéssel érettségizett diákok felvételi kérvényét utasítják el. Küzdelem a zsidó helyekért. Különös protekciók és keserves elutasítások

(Budapest, július 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A magyarországi főiskolákban bevezetett numerusz klauzusz embertelenségeinek adathalmazához újabb beszédes dokumentumot szolgáltat Pikler Emil szociáldemokrata nemzetgyűlési képviselőnek az „Egyenlőség” legutóbbi számában megjelent cikke. Pikler cikkében elmondja, hogyan interveniált a budapesti egyetem egyik dékánjánál egy diák felvétele ügyében, lemondva arról az alapelvéről, hogy köz-hivatalokban sohasem fog protekciót igénybe venni. Ámár Pikler nem írja meg cikkében, melyik fakultáson interveniált, elbeszéléséből azonban kiderül, hogy a műegyetem gépészmérnöki fakultásáról van szó.

A cikk érdemi része így szól:
Ha csak egy lehetőség van rá
„A dékán barátságos és szívélyes uriember. Elmondottam neki jövetelemnek célját, hogy egy derék és jóra való fiút akarok beajánlani kegyeibe és jóindulatába. A protezssám szegény fiú és — zsidó. Kiváló tanuló. A dékán így felelt:
— Ha csak egy lehetőség van rá, fel fogom venni.

Nyilvánvalóan teljes jóindulattal mondta ezeket a szavakat, de én ismerem már az ilyen kijelentéseket. Miniszterek szoktak küldöttségeknek ilyen feleleteket adni. „Ha csak egy lehetőség van rá...” Ez a néhány szó dönti el a zsidó diákok életét, jövőjét és reményeit. Tudom jól, hogy a dékánoknak nehéz a helyzetük. Tudom, hogy a kémiai fakultásra csupán egy zsidó diákot lehet felvenni. Azt is tudom, hogy a gépészmérnöki szakra huszhuszonöt, az orvosi fakultásra pedig csak öt-hat zsidó hallgató részére van hely. Összevissza!

Annak a dékánnak a fakultásán, amelyiknél interveniáltam és akinek a nevét mégis el szeretném hallgatni, körülbelül husz zsidó főiskolai hallgatónak felvétele lehetséges. Erre a husz helyre eddig nyolcvan zsidó pályázó kérvénye futott be. Nyolcvan forsrifszmész ad-jusztált kérvény! A dékán még meg is jegyezte:
— Mind a nyolcvan kérvényt olyan diákok adták be, akik kitüntetéssel tették le az érettséget.

Hogyan omlanak össze a remények
A dékán szeméi közé néztem és megkérdeztem:
— Mit fog Ön most csinálni ezzel a nyolcvan kitűnő bizonyítvánnyal. Hogyan fog Ön ebből a nyolcvanból huszat kiválasztani?

A dékán csak gondolkodás után válaszolt:
— Senki sincsen, aki úgy átérezné a numerusz klauzusz embertelenségét és igaztalanságát, mint éppen én, akinek egyformán kiváló fiatalemberek között kell választani és egzisztenciájuk felől dönteni, miközben a kezim meg vannak kötve. Huszat nyolcvan kitűnően érettségizett közül. Valóban keservesen

súlyos probléma. De én megpróbálok igazságosnak lenni. Tekintettel vagyok az apák foglalkozására és ha látom, hogy a fiu apjának pályájára akar lépni, akkor mindent megteszek a fiu felvételének érdekében. Az azonban, aki új pályát akar kezdeni az mindenestre hátrányban van.

Elgondolkoztam a dékán szavain, ez a jóakaratu ember legjobb szándékai mellett is legfeljebb a kaszt-elvig tud felemelkedni. Éppen ezért meg is kérdeztem:
— Ha azonban azok között, akik így háttérbe kerülnek egy talantum akadna, amely csodálatba ejtené a világot? Egy Semmelweis, egy új Edison, Vambéri?

A dékán rezignált kézmozdulattal válaszolt:
Halálos harc a zsidó helyekért
— A numerusz klauzusz...! Különben is — folytatta tovább — nekem is voltak egészen különös eseteim. Sejtelve sincs a kivülállóknak arról, milyen halálos harc megy végbe sokszor egyetlen-egy ilyen zsidó hely elnyerése érdekében. Tudja Ön képviselő ur, hogy az elmúlt évben József főherceg interveniált nálam egy zsidó diák felvétele érdekében.

Meglepődve néztem rá a dékánra, miközben ő tovább fűzte szavait:
— Igen. József főherceg saját személyében. A múlt évben szemeszter kezdetén megjelent a főherceg irodámban, átnyújtotta nekem egy zsidó diák kérését, aki az én fakultásomra akart beiratkozni. Ennek a fiatalembernek — mondotta nekem a főherceg — két bátyja volt, két egézseregben, stramm fiu. Mind a kettő az én hadseregemben szolgált és mindketten egy és ugyanazon napon haltak hősi halált az olasz fronton. Apjuk hozzám jött és kért engem: „Fenség, én Önnek két életet adtam. Önhez pedig csak egyért könyörgök, két elesett fiamért menesse meg nekem a legfiatalabbat, a harmadikat...! Juttassa be őt az egyetemre!...”

A dékán néhány pillanatra elhallgatott, aztán elfogódott hangon folytatta tovább:
A dékán ösztöndíjasa — zsidó
— Ezt a fiatalembert felvettem. Azonban van egy még érdekesebb protekció-esetem. Annak idején a Rsabon jártam gimnáziumba. Amikor egyetemi tanár lettem, akkor ösztöndíjat alapítottam ebben a középiskolában azon diákok számára, akik mind a nyolc osztályt tisztá kitűnően végzik el. Nehány nappal ezelőtt értesítést kaptam a gimnázium igazgatójától, hogy ebben az évben egy zsidó diák felelt meg a nehéz feltételeknek. A tantestület kérdést intézett hozzám, kiadhatják-e a zsidó fiúnak az ösztöndíjat és egyszersmind arra kértek, hogy ezt a kiváló fiút vegyem fel az egyetemre. Most azon fázadozom, hogy ösztöndíjamat nyertesét juttassam be az egyetemre és mindent el fogok követni képviselő ur, hogy az ön által ajánlott zsidó diák felvételét is keresztülvigyem.

Aranylakodalom a mindszeinti Ady-kurián

A mindszeinti ünnepek. Goga Octavian levele

(Érindszent, július 22. Az Uj Kelet kiküldött tudósítójától.) Az Ady-ünnepek második napja, a tulajdonképe aranylakodalom és az Ady-emléktábla leleplezése Érindszenten, Ady szülőföldjén, az aranylakodalmas házaspár kedves kuriáján zajlott le. A zilahi ünnepek résztvevői hétfőn délután érkeztek meg Mindszentre, Ady szülőházához, ahol az Ady házaspár fogadta a vendégeket. Délután három óra lehetett, midőn az irodalomtörténet lapjaira került Ady-kuria már zajos volt Szilágy megye földbirtokosainak ünneplő seregétől.

Öreg Ady, a dacos, büszke kurtanemes fiatalos léptekkel járt-kelt a vendégek között és mindenkihez volt szives, vendégszerető szava. Ady pedig, mint a megtestesült jószág és a felolvadó szeretet, mindenkit megbűvölt és elragadott nemes egyszerűségével.

Az aranylakodalom

Öt óra lehetett. Megszólaltak a mindszeinti református templom harangjai, jelezve, hogy kezdődik az aranylakodalom. Abban a pillanatban piros csőrű gólyamadár szállott az öreg Ady-ház tetőjére.

Megindult a lakodalmi menet. Elöl a két bájos öregember, utána hosszú sorban az ünneplő sereg, két oldal pedig mint virágfüzér díszítette az utca szegélyét Mindszent ünnepi díszbe öltözött népe. A templomban felcsendült az ünnepi szoltár és az áhitat végigragasztta a lelkeken. Az aranyházú költőpap Szombati Szabó István elkezdett beszélni és megható szavai nyomán a szemekből buján záporoztak a meghatottság könnyei. Csak az öreg Ady állt büszkén, száraz, de fénylő szemmel...

Leleplezik az Ady-emléktáblát

A megható aranylakodalom után az erdélyi magyarság művészi kivitelű Ady-emléktábláját, Koós Károly remek alkotását leplezték le, miközben Szombati egy szép költeményt szavalt el. Azután Nagy Sándor ünnepi beszédet olvasott fel nagy hatás mellett. A kiváló zilahi tanár, aki az egész ünnepeket rendezte és irányította, méltatta Ady Endrét, a költő-szenit és bősöntötte az aranylakodalmas házaspárt. Beszéde végén gyönyörű koszorút helyezett az emléktáblára. Kuncz Aladár, a Nyugat irodalmi csoport, Tabéry Géza Nagyvárad, Kömives Lajos az Erdélyi és Bánáti Ujság-író szervezet, dr. Janovics Jenő a magyar színház, Bach Lajos az Arany János Társaság nevében helyezték az emléktáblára koszorút.

Este szakteritkes bankett volt, amelyen Goga Octavian üdvözlő sorait olvasták fel. Ime a levél:

A végső akarat

Irta David Rothblum

— János! János!
— Parancsol, doktor ur?!
— János, oltsa el az irodában a gyertyákat. Gyújtsd tüzet és ha már ég, hagyd nyitva a kályhaját, hogy a vörös lángokat láthassam. Hozza be a teafőzőt és az egyiptomi cigarettákat.
— Parancsára, doktor ur!
— Várjon csak egy percig. Milyen az idő odakint?
— Erősen havazik.
— Na, akkor meg éppenséggel itthon maradok. Hozza még csak ide azt a gyertyatartót. Hány gyertyácskát fog ma meggyújtani?
— Nyolcat, doktor ur.
— Veszett egy fickó vagy. Takarodjál! (János ur kedélyesen vigyoreg és kimegy.)
Az ablakhoz lépett; igaz van, erősen havazik. És a hópelyhek össze vissza lebegnek, mint valami fehér pihék, amelyeket az angyalkák pajkosságukban valami menyei dűnyhából a földre ráznak. Az ablaktáblára tapadnak, egy pillanatra megtartják alakjukat, hogy aztán nemsokára néhány cseppe olvadjanak fel, amelyek elvesztik a lábuk alól a talajt és a síma tüvegen lefelé csuszának.

Finom dolog ebbe a fehér örvénybe nézni. Ez a sok pelyh mind egy forrásból származik és mind egy cél felé tör. Kelemes egy fáradtságos hétköznap után ezeket a pillanat-születteket el-elelni, ahogy jönnek és mennek. Ahogy rövid életpályájukon egymásba ütköznek, egymással veszekszenek, egymást kölcsönösen megfosztják szabadságuktól, hogy végül s semmivé legyenek. Hogy a mélységben egye-

Csucsá, 1924 július 1.
Igen tisztelt Uraim!

Lelkem mélyéből sajnálom, hogy fontos és el nem halasztható ügyek miatt, melyek a fővárosba szólnak, nem lehetek jelen a zilahi és érindszeinti Ady-ünnepen. Fel akartam volna használni ezt az alkalmat, hogy lerőjäm a kegyeletemet a halhatatlan íróval szemben s egyszerűsággal kimutassam az ünnepély keretein belül azon tiszteletet, mivel mindenem szellemi érvényesülésnek tartozom.

Ady Endre egyénisége leghivatottabb arra, hogy a művész örökbecsű olárai előtt minket ugyanazon érzelmi távolba hozzon össze. Az ő költészetében egymásba olvadnak a tipikus nemzeti s az általános emberi igazságok.

Épül a zsidó egyetem

Biztosítva vannak az intézetek bevételei. Bialik katedrát kap az egyetem

(Jeruzsálem, július 22. Az Uj Kelet palesztinai levelezőjétől.) Beszámolt már az Uj Kelet arról, hogy a Scopus-hegyre tervezett kémiai és mikrobiológiai intézet felépítésének előkészületei gőzerővel folynak. A két intézet felépítésének összköltségei huszonegyezer font sterlingre becsülik. Ebben az összegben a laboratóriumok berendezésének, valamint a villany és vízvezeték-apparátus költségei is benne-foglaltatnak.

Ennek az összegnek felét már ki is adták, a másik fele részben készpénzben, részben pedig báró Rotschild Eimund és N. Zemirray 1925-re ígért jegyzéseiben áll a bizottság rendelkezésére. A zsidó egyetem kanadai barátai egyébként újabb tizenötezer dollárt jegyeztek.

Az amerikai zsidó orvosok bizottsága hajlandónak mutatkozik a laboratóriumok működéséhez, amely az 1924. évben háromszázötven ezer fontot tesz ki, kétezer fonttal hozzájárulni. Ezenkívül az amerikai orvosok teljesen magukra vállalták a mikrobiológiai intézet finanszírozását.

A héber egyetem botanikus osztálya, amely jelenleg a tel-avivi mezőgazdasági kísérleti állomással áll összeköttetésben, most kezdi meg önálló működését. A botanikus osztály fenntartási költségeit a Keren Hajjeszód vállalta magára. A zsidó tudományok egyetemi intézetének felállítására Londonban július végére összehívott konferenciának képezi napirendi

süljenek...

János behozza a menórát. Meggyújtom a gyertyácskákat és az ablakra teszem a nyolckarut. És közben apám szavait mondom: misum pirszuma nissza. Most behozza a gőzölgő kancsót is. Milyen hamar tud ilyesmit elővarázsolni! Felemeli a kancsót és betölt. Egyszerre csengtetnek. Kimegy, megnézi ki az, aztán visszajön és jelenti:

— Valami hölgy óhajt a doktor urral beszélni.

— Egy hölgy? Irodázás után? Ilyen későn? — Nem vagyok itthon senki számára. Az éjjeleimet nem pocskolom el!

De ekkor már meg is szólalt egy tisztia, nyugodt hang: „Ha ma elutasít doktor ur, lehet, hogy már sohse jöhetek vissza.”

Feltekintek. Elöttem karcsu alakú, sápadt, nyugodt arcú, sötét hajú, fekete, beszédes szemű nő áll. Tartása önbizalmat mutat, — öltözete gyászra vall.

Felkelek és tüdőhellyel kínálom meg. János elhagyja a szobát. Beszélni kezdek:

— Megbocsát nagysád, de nehéz munkában eltöltött nap után és nagyon fáradt vagyok. Ilyenkor az ember szivesen tartja meg az éjszakát a maga számára. És megpróbáltam teljesen lekötözölni mosolyogni: „Állok rendelkezésére”. Nyugodtan válaszol:

— A végrendeletkezéseimet szeretném megtenni és ehhez óhajtom tanácsát kérni.

— Utolsó rendelkezéseit? Ebben a korban? Evvel az ifjúsággal? Amikor még rózsák virulnak az arcán?

A biblából idéz: Napjaid hasonlóak az elvonuló árnyékhoz.

— Az ön napja delelőben van, ilyenkor nincs árnyék.

Szenvedélyei az örökkévalóság forrásaiból fakadnak, harcai pedig magukon viselik a profétai ihlet bélyegét. Ily magasra törő fény sugar előtt meghajolni egy rendkívül tisztító és jóleső érzés, elemi kultur-kötelesség.

Ezért fogadják kérem nevében és a román írók nevében őszinte hálaifejezésünket Ady Endre ünnepeért, remélve, hogy alkalmunk lesz szobra előtt, itt hazánk földjén hangoztatni művészetének el nem hervadó, szent igéit.

Méltóztassanak átadni tiszteletemet Ady szüleinek, a legbaldogabb öreg házaspárnak, mely a „hepe-hupás vén Szilágy” félreeső kis falujából egy „nagyálmú gyermek”-et indított utra a halhatatlanságba.

Kiváló tisztelettel

Octavian Goga

A bankett kitünő hangulatban reggelig tartott.

pontját. Hír szerint a büdzsének — amely évi ötezer fontot tesz ki — nagy része már is össze van gyűjtve.

Az a százezer dollárt, amit Felix Warburg Palesztinából való hazatérése után Newyorkban adományozott, az adakozó rendelkezése szerint vagy úgy használják fel, hogy a kamatokat a folyó kiadásokra fordítják, vagy az egész tőkéből beruházásokat eszközölnek. Az intézetet tudvalevőleg báró Rotschild Eimund öt éven keresztül évi kétezer fonttal segíti.

Most folynak egyébként az előkészületek arra is, hogy Bialik részére, aki állandóan Palesztinában marad, katedrát biztosítsanak ebben az intézetben. Julius másodikán kezdték meg Tel-Avivban Bialik házának építését. Az egyetem bevételeinek egy részét a Keren Kajjemet-hez csatolt Gutz-alapítvány kamatai fogják szolgáltatni. A Keren Hajjeszód közlései szerint az egyetemi alap Greenfield és S. Berliner amerikai adományai révén tízezer dollárral gyarapodott.

— Herzi emlékünnepélyek a Regátban. Az egész ország zsidósága gyászünnepeket tartott Herzi, Tivadar a zsidó nép nagy vezére halálának 20 éves évfordulója alkalmából. A bukaresti gyászünnepegy vezérszónoka dr. I. Niemerov főrabbi volt, aki héber beszédet tartott. Ugyanilyen ünnepeket tartott Iasi és Ploesti zsidósága is.

— Csalódik. Az életemben nem sütött nap. Soha. Szegényes hajóoska voltam, amelyet nyílt tengeren bős viharok megragadtak, össze-vissza ráztak és pozdorjává zuztak.

Szeme elhomályosul. Vizsga tekintettel nézem: az kétségtelen, hogy zsidónő. Kis szünet áll be.

Ekkor én szólalok meg:

— Nem óhajtja kalapját, kabátját levenni? Igen melege lesz a fűtött szobában. Erre felemelkedik és megteszi, aztán megint hallgat. Ujra én veszem fel a beszéd fonálát.

— Nagysád hozzám a hivatalos órákon kívül jött. Engedje meg, hogy én se beszéljek túl hivatalosan. Szabad lesz egy csésze teát betöltenem? Bólint és hogy átéri: „Kérném szépen”. Es aztán: Irigylem magát csendes, boldog otthonáért. Erre a poharat ajkához viszi. Lassan, megfontoltan issza a teát. Látni rajta, hogy most küzködik ügyének az első szavával. Apró ráncok keletkeznek a fehér homlokán, míg végre segítségére jövök.

— Bizonyára valami sürgős dolog lesz, amely nagysádot hoztam ily késő este vezetni. Bizonyára nem lesz közönséges végrendelet.

— Öveg, gyermektelen és árva vagyok. Holnap utra kelek. Hogy hová? Az bizonytalan. Lehet, hogy északra, lehet, hogy délnek. Ha holnap Rómában, vagy holnapután Stockholmban meghalok, senki sem fog utánam kérdezősködni. De a pénzem után, amely éppen-séggel nem jelentéktelen, annál inkább.

— Akik azonban pénzt fogják kutatni, csak arra hivatottak lehetnek.

— Ez az éppen. Hivatva a rokonaim vannak rá. És éppen azokat óhajtom kitagadni.

Az utolsó szavakat inkább kiáltotta, mint mondotta. Szemei vörös fényben égtek.

A bajor akai

Kiűzés, v. az egyetemi völkische

(Münche

tól.) A bajor

deutschvölkis

amely a zsidó

litésát követ

követeléseke

engedjék me

sák. Meg ke

jesit állami

az állami tis

A zsidó diák

földi zsidó d

nem szabad

nem szabad

Biztosítani k

idegen fajtá

zsidókat ki k

amelyet bevát

Dr. Hilp

zere pártja n

völkisch indi

Wohlgemuth

hogy a javas

tatását vonn

gyülés elő ta

zelebbi tilésre

A deutsc

rország kor

fontosságot.

fontosságok

lönbböző orsz

tak szövegezi

a képtelenül

a legelvakulta

.....

Willia

Budapest,

vétségi meg

ban időzött.

„Nemzeti U

általában op

— Nem

magyarorszá

nek venni, h

a munkanélk

sem szabad t

győződésem,

lasi program

tartja, ugy a

mely új bázis

— Hát a

tálni?

— Épp e

— De eh

mernem. Hisz

tája, mi a va

— Fajom

katholikus va

Felfigyel

matékosan me

— Nagyor

sem áll tölen

beleavatkoz

kér tőlem, an

teljességgel n

megeanom. M

rokonait hogy

irányba lehet

solnom.

Szüresöli a

reszket. A sá

be, amely mind

lag küzködi

Egynéhánysz

szér a könyv

odik. Utána

leüljén. Maga

fénye visszat

Meghajlott f

álomképhez

Csak a lángok

Es az ablak

pehelyek az

a földre hull

Es a nő sz

— Elmond

A bajor kampóskeresztesek törvénybe akarják iktatni programjukat

Küüzés, vagyonekbozás és numerusz klauzusz az egyetemeken és állami hivatalokban. A deutsch-völkischek indítványa a bajor parlamentben

(München, július 22. Az Uj Kelet tudósítójától) A bajor parlament alkotmány-bizottságában a deutsch-völkischeknek egy javaslatát vitatták meg, amely a zsidóknak a közhivatalokból való eltávolítását követeli. A javaslat részleteiben ezeket a követeléseket állítja fel: A zsidóság tagjainak ne engedjék meg ezután, hogy neveiket megváltoztassák. Meg kell állapítani pontosan, hány zsidó teljesít állami szolgálatot, ezeknek a zsidó voltukat az állami tisztviselők lajstromaiban ki kell tüntetni. A zsidó diákok számát kontingentálni kell. Külföldi zsidó diákokat, valódi zsidó professzorokat nem szabad tovább tűrni az egyetemen. Zsidókat nem szabad többé állami hivatalokban alkalmazni. Biztosítani kell, hogy föld és telek ne juthasson idegen fajtájúak kezére. Az 1914. óta bevándorolt zsidókat ki kell űzni és vagyonuknak azt a részét, amelyet bevándorlásuk óta szereztek, el kell kobozni.

Dr. Hilpert, a német nemzeti frakció egyik vezére pártja nevében teljesen hozzájárult a deutsch-völkisch indítványához. A bajor néppárt vezére, dr. Wohlgemuth pedig arra figyelmeztette az ülést, hogy a javaslat a birodalmi alkotmány megváltoztatását vonná maga után és ezért a birodalmi gyűlés elé tartozik. A határozathozatalt a legközelebbi ülésre halasztották.

A deutsch-völkisch indítványnak egyébként Bajorország komoly köreiben senki sem tulajdonít fontosságot. Az eféle indítványok, amelyekhez hasonlókat a nemzetközi antizemita mozgalom különböző országokbeli szervezetei időnként meg szoktak szövegezni, inkább demonstratív jellegűek, mert a képtelenül barbár kivánságok realizálásában még a legelvakultabb vezetők sem hisznek.

William Good optimisztikus nyilatkozata

Budapest, július 22. William Good népszövetségi megbízott, aki most a magyar fővárosban időzött, elutazása előtt nyilatkozott a „Nemzeti Ujság”-nak. A nyilatkozat hangja általában optimisztikus volt.

— Nem szabad — mondotta Good — a magyarországi munkanélküliséget rossz ómennek venni, hiszen Angliában sokkal nagyobb a munkanélküliség. A tényleg meglevő bajokat sem szabad túlozni. Általában véve erős a meggyőződés, hogy ha Magyarország a szanálási programot pontosan és lelkiismeretesen betartja, egy a Népszövetség jóváhagyja a hitelt, mely új bázisa lesz Magyarország talpraállásának.

— Hát akkor kire akarja a vagyonát testálni?

— Épp ehhez akarom a tanácsát kérni.
— De ehhez meg az intencióit kellene ismernem. Hisz még azt sem tudom, mi a fajtája, mi a vallása.

— Fajomra nézve zsidó, vallásomra pedig katolikus vagyok.

Felgyúelek. A dolog kezd érdekelni. Nyomatékosan mondom:

— Nagyon kérem, ne értsen félre. Semmi sem áll tőlem oly távol, minthogy hivatalosan beleavatkozzam magánéletébe. De Ön tanácsot kér tőlem, amit akkor, amidőn körülményeit teljességgel nem ismerem, lehetetlen Önnek megadni. Megmutathatom a módot arra, hogy rokonait hogyan tagadja ki. De más, pozitív irányba lehetetlen lesz végső akaratát befoiyásolnom.

Szücsöli a teát, miközben beszélek. A keze rezket. A sápadt orcák finom pirral vonódnak, mely mind sötétebb és sötétebb lesz. Láthatólag küzdi önmagával. Végre felemelkedik. Egynéhányszor fel-alá járka a szobában és egyszer a könyvállvány előtt áll meg s hozzátámaszkodik. Utána viszem a székét és hagyom, hogy leüljön. Magam vele szemben ülök le. A tűz fénye visszatükröződik arcán és pirosra festi. Meghajlott fejével és félignyitott szemével álmoképhez hasonló. Szobámban csend van. Csak a lángok beazálnak odabenn a kályhában. És az ablakokon át látni, amint a nagy hópehelyek az égből hullva összekeverednek és a földre hullanak.

É: a nő szomorú hangon megszólal:

— Elmondom életem történetét.

(Folytatása következik)

Herriot nem tudja teljesíteni az amerikai tőkés kivánságait

Stresemann ma Londonba utazik. A konferencia eddigi határozatai

(LONDON, július 22. Az Uj Kelet tud.) A londoni konferencia legnagyobb eseménye az amerikai nagytőkés állásfoglalása bizonyos határozatok ellen. Lamon, a Morgan-bank képviselője Herriottal közölte az angol tőkecsoport kifogásait és vele több órán át tanácskozott. Herriot végül kijelentette, hogy belpolitikai okok miatt képtelen megadni az amerikaiaktól követelt biztosítékokat. Párisban a már rizikódó közvéleményt Lamon fellépése lehangozta. Aggodalommal ítélik meg az amerikai bankárok állásfoglalása folytán kialakult helyzetet. A konferencia holnap teljes ülésre ül össze, amelyen a három bizottság teszi meg jelentését. Berlinbe érkezett londoni jelentések alapján megállapítható, hogy Németország meghívása a londoni konferenciára már megtörtént, mert az angolok és az amerikaiak erősen állást foglaltak a meghívás mellett. Berlini politikai körökben úgy tudják, hogy Stresemann szerdán Londonba utazik. Schacht és a német szakértők már Londonban tartózkodnak, akikkel a konferencia résztvevői ha nem is hivatalosan, de már érintkeznek. Mint hírlik, a németek részvételét a londoni konferencián a német kormány a Ruhr-vidéknek hat hó alatti feltétlen kitéréséhez, a francia-belga vasuti ellenőrzésnek hat hó alatti teljes megszüntetéséhez köti.

Ezzel szemben egy másik berlini távirat azt jelenti, hogy a minisztertanács elhatározta, ha Németországot csak a határozatok aláírásáért hívják meg, úgy a meghívást visszautasítja. Azt hiszik, hogy a franciák ezirányú törekvése kudarcra fog vezetni. Jólétesült forrás úgy tudja, hogy a németek meghívása jövő csütörtök előtt nem sikerül, ezért a konferenciát két héttel meghosszabbítják.

Londonból jelentik, hogy a konferencia első bizottsága a következő döntéseket hozta nyilvánosságra: A versaillesi szerződés módosításával egy amerikai állampolgár is bevonandó abba a tanácsba, mely Németország esetleges mulasztásait megállapítani hivatott. Ha az amerikai állampolgár személyében 30 nap alatt megegyezni nem tudnának, az illetőt a hágai békebiróság elnöke nevezi ki a tanácsba. A mulasztás megállapításakor az érdekelt kormányok a saját és a szövetséges hatalmak érdekében megállapítják a szankciókat. Hogy a 800 millió Németországnak nyújtandó aranyárka kölcsön kamatai biztosítottassanak, gondoskodni kell arról, hogy a jegyzések a közönségnek megkönynyítsenek. Az érdekelték kijelentik, hogy a szankciók tartamára a kamatozás biztosítására olyan biztosítékokat fognak megállapítani, melyek a kölcsön javára zálogul fognak szolgálni. Ezt a döntést ma nyilvánosságra hozták. Londonból jelentik, hogy

Herriot hosszabb telefonbeszélgetést folytatott Poincaréval, aki a konferencia eredményei fölött meglegedését fejezte ki.

Zsebmetszők árasztották el Kolozsvárt

A rendőrség erélyes rendszabályokat léptet életbe

(Cluj-Kolozsvár, július 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az utóbbi időben az ardélyi zsebtolvajok részben Kolozsvárra, részben Kolozsvár környékére és a szomszédos állomásokra helyezték főhadiszállásukat, hogy az utcán sétáló vagy a vonaton utazó gyanútan embereket meglaphassák. A hatóságok mindent elkövetnek, hogy a közönséget megszabadíthassák a sáskamódra elszaporodott zsebtolvajoktól, de hasztalan minden igyekeztük, mert a zsebtolvajok ely művésziessen követik el munkájukat, hogy a legritkább esetek közé tartozik, mikor valamelyiket sikerül tetten érni. A zsebmetszők, hogy munkájukat megkönnyítsék, rendszeren többen szemelnek ki egy áldozatot, a legügyesebb közülök a kabátot kibombolja, hogy könnyebben hozzáférjen a pénztárcához, ezalatt az idő alatt pedig a társai az áldozat közelében mesterséges telongást idéznek elő, hogy az áldozat a zsebében kelető kezet ne érezhesse. A kiemelt pénztárcát, vagy egyéb értéktárgyat a zsebtolvaj sohasem tartja magánál, hanem azonnal átadja társainak, akik szintén továbbítják és nem ritka eset, hogy a lopott értékek hat-nyolc kézen keresztül végül egy elegánsan sétáló hölgy ridiküljében vagy csukott napereyőjében tűnnek el.

Péntek este a kolozsvári zsebtolvajok újból elárasztották az állomást. A vonatok beérkezése előtt már két utas jelentkezett, akiket a másodosztályu pénztár előtt jegyváltás közben megloptak. A vonatok megérkezésekor, a le- és felszállásnál újabb öt ember jelentkezett a rendőrségen, akiknek mindegyike arról panaszkodott, hogy eltűnték megfoghatatlan módon, ismeretlen tettesek, begombolt kabátjukból kilopták a pénztárcájukat. A megkárosított utasok nagy része visszaemlékezett, hogy a vonatonál való le- és felszálláskor három elegánsan öltözött ur fogta közre őket, akik összeütköztek velük és néhány pillanatig megakadályozták őket a felszállásban.

A rendőrségnek az első percben az volt a gyanuja, hogy a zsebtolvajlásokat Petkó Jani, az ismert zsebmetsző követte el.

Azonnal vizsgálatot indított és kiderült, hogy a rendőrök ezuttal ártatlanul gyanúsították Petkó Janit. Az utasok között a rendőrség felfedezett

Macdonald ma utasította Kindersleyt, nyugtassa meg az angol közvéleményt aziránt, hogy a Németország által eszközözendő természetbeni szállítások nem fognak más országokba, így pl. Oroszországba exportáltatni, mert a Dawes-féle terv eltiltja a jóvátételi számlára kapott cikkek exportját.

Mint Londonból jelentik, Németország meghívásának ügye még nem került a konferencia elé. Efelett a ma délután megtartandó plenáris ülés dönt.

Herriot francia miniszterelnök tegnap fogadta Titulescu londoni román követet, akit ebédre is vendégül látott.

Theunis belga miniszterelnök tiltakozott az amerikaiaknak a német kölcsön kibocsátási feltételeire vonatkozó indítványa ellen, mert ezek a feltételek ellenkeznek a versaillesi békeszerződéssel. A vita ezen ellentét miatt tovább folyik, azonban a franciák és belgák remélik, hogy az összes felek számára sikerülni fog kedvező megoldást találni.

egy nagyvárad zsebtolvajt, Beltár Izidort, aki csak vendégszereplésre jött Kolozsvárra. A detektív Beltárt igazolásra szólította fel, de az kihaszálva a sötétséget és az utasok forgatagát, az egyik másodosztályu kocsi mosdótülkéjében rejtőzködött el. A detektívek az egész vonatot végig járták és sok keresés után rátaláltak az elrejtőzött zsebtolvajra is, akit azonnal letartóztattak és bekísérték a vasuti rendőrségre, ahol megmotozták. Megmotozásakor öt pénztárcát találtak nála, amit a gyanútan utasoktól lopkodott össze. Beltár fel akarta magát áldozni társaiért, mert a legerélyesebb valatások után sem volt hajlandó társai kilétét elárulni, csak azt hangoztatta, hogy egyedül követte el a lopást. A vasuti rendőrség Beltár Izidort átadta az ügyészségnek.

A péntek éjjeli személyvonat úgy látszik nem kedvezett a zsebmetszőknek, mert Beltár Izidor vonaton maradt társai sem kerülhették ki az igazságszolgáltatás kezét, Bánffyhuud állomásnál egy félmillió lejes lopáson rajtavesztettek. Mikor a személyvonat Bánffyhuudra érkezett, az egyik elsőosztályu kocsiából Neuberger Márton bécsi kereskedő egy pillanatra lezált a vonatról. Mire visszatért megdöbbenve vette észre, hogy a fülkében maradt készletkájája, amelyben értékpapírokban és ékszerekben ötszáz ezer lej érték volt, eltűnt.

A meglóptott kereskedő azonnal jelentést tett az állomásnál szolgálatot teljesítő csendőrösről, amelynek segítségével megkezdtek a nyomozást. A nyomozás sikerre vezetett, mert a kereskedő észrevette, hogy a vonat ellenkező oldalán egy elegánsan öltözött fiatalember száll le, kezében az értékes táskával. A fiatalembert a kocsi lépcsőjénél egy másik elegáns ur is várta, aki átvette a készletkáját és mindketten a személyvonat mellett álló tehervonat kocsijai között igyekeztek eltűnni. A kereskedő és a csendőrök üldözésbe vették a két elegáns fiatalembert és néhány pernyi üldözés után mindkettőt letartóztatták.

A vallatás során kiderült, hogy a letartóztatott tolvajok Kohn Mózes és Fekete János nagyvárad illetőségű fiatalemberekkel azonosak, akik már hónapok óta a vonatokon elkövetett zsebtolvajlásokból tartják fenn magukat. A bánffyhuudai csend-

óság forrásaiból fagukon viselik a pro-agásra törő fény sugar kívül tisztító és jól-eleesség.

novembem és a ro-te halakifejezésüket emelve, hogy alkal-hazánk földjén han-nem hervadó, szent

iszteletemet Ady o öreg házaspárnak, S-ülágy" félreeső kis gyermek"-et indított

Octavian Goga angulatban reggelig

Katedrát

szének — amely évi nagy része már is

amit Felix Warburg ésé után Newyork-dakozó rendszébe ják fel, hogy a ka-fordítják, vagy az at eszközölnék. Az 5 Rotschild Elmund zer fonttal segíti.

at az előkészületek te, aki állandóan Pa-at biztosítsanak ebben adikán kezdtek meg ak építését. Az egye-ék a Keren Kájemet-ány kamatai fogják jjeszód közlései sze-entfield és S. Berli-tévén tízezer dollárral

Élyek a Regátban. ga gyásznapélyeket sidosó nép nagy vezére dulója alkalmából. A vezérszónoka dr. I. aki héber beszédet pségeket tartott Iasi

mben nem sütött nap. ta voltam, amelyet k megragadtak, össze-á zuztak.

izsga tekintettel né-zsidónó. Kis szünet

át, kabátját levenni? szobában. Erre fel-tán megint hallgat. d fonalát.

a hivatalos órákon hogy én se beszél-ad lesz egy cséze s hogy átérzi: "Kér-igylem magát cse-erre a poharat ajká-toltan issza a teát. zikődik ügyének az k keletkeznek a fe-segitségére jövök.

sürgős dolog lesz, ly késő este vezet-i. éges végrendelet. en és árva vagyok. hová? Az bizonyta-lehet, hogy délnek. hoinapután Stock-tem fog utánam ké-után, amely éppen-annál inkább. zét fogják kutatni, nek.

va a rokonaim van-hajtom kiagadni. ább kiáltotta, mint nyben égtek.

órság a két zsebtolvajt ma délelőtt átadta a kolozsvári ügyészségnek.

A zsebtolvajok most már nem elégszenek meg a vasuti vadászterülettel, hanem a város forgalmasabb terein és piacain is működésbe lépnek. Ma délelőtt a Széchenyi-téri vásártéren egy fiatalember Beer Mihály kőműves pénztárcáját lopta ki. Beer észrevette a lopást és a tolvajt üldözőbe vette. Az üldözésben a járó-kelők is segédkeztek. A meg-

ijedt zsebtolvaj a Szamosárok közelében elhajtotta a lopott pénztárcát és a Szamoson keresztülgázolva elmenekült üldözői elől.

A nap nap után fellépő állandó zsebtolvajlások arra indították a kolozsvári rendőrséget, hogy a közbiztonság érdekében ezután állandóan razziákat tart a vonatokon és ily módon reméli lehetetlenné tenni a zsebtolvajokat munkájukban és a közönséget tőlük megszabadítani.

Az olimpiád finise

Még mindig a vívóbotrány. A boxmérkőzések is véget értek

(Páris, július 22. Az Uj Kelet tudósítójától.)

A magyar olasz vívóafférral kapcsolatban ma még azt is közlik, hogy a temperamentumos olaszok a vívózsűri francia és angol tagját is életveszélyesen megfenyegették.

Santelli Italo, akit tudvalevőleg az afférból kifolyólag egyik olasz tanítványa, Colombetti, az olimpiai vívók trénerre inzultált, provokálta támadóját. Santelli fia, György azonban nem engedte apját Colombettivel lovagiaskodni, mert szerinte az olasz tréner közismert sikkasztó. Két évvel ezelőtt ugyanis, a budapesti MAFC vívócsapata Olaszországban turázott és ott több aranyérmert nyert. Az érme elkészítésével Colombettit bízták meg, aki

az érmeiket nem csináltatta meg és a pénzt elulajdonította.

Az olimpiai mérkőzések már a befejezéshez közelednek. A főszámok tulajdonképpen véget értek már és ezután csak a hazáit számekek kerülnek lebonyolításra, hogy a franciák pontarányát javítsák.

Tegnap a boxmérkőzések is befejezést nyertek a következő eredménnyel:

Légsúlyban bajnok La Barbara (Amerika), a **bantamsúly** győztese Schmith (Délafrika), **nehézsúly** Fileds (Amerika), **könnyűsúly** Nielsen (Dánia), **középsúly** Delagra (Belgium), **középsúly** Mallen (angol), **nehéz a** **súly** Michell (Anglia) és a **nehéz b** **súly** világbajnoka Van Porat (Norvégia).

Egy délelőtt Szamosujváron

A Rubens-kép. Egy nagy akvarellfestő az asztalos-műhelyben. Zsidó fantáziák

(Gherla-Szamosujvár, július 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kis városban nyáron parkba igyekszik az ember, árnyék közé vagy víz mellé, ahol megszűnik a széles, mély, lompos pihegés, ahol az álom lesiklik a vállakról. Szamosujváron ide visz az idegen első útja, a pompás városkertbe, amely beillenék hatalmas tölgyeivel és hámló törzsű hárs-óriásaival akár Párisba is. Kioszk és tó és gondozott kert sok-sok virággal, a buja színek izléses rendezése és elosztása a kertész kezét dícsőri és jó érzékét. De vigyázzon minden idegen, aki a járást nem ismeri erre felé, hogy ne kíváncsozzon a Szamoson túl elterülő rétekre, vagy ha mégis, akkor ne a sötétér hídján igyekezzen át. Mert amilyen idillikus pirosra festett magos karfaival ez a Szamoshid, annyira lyukas a padozata és csak széles, kővér emberek biztosak afélől, hogy nem részesülnek ruhával súlyosított önkéntelen szabadfürdőben, a vékonyak bizony besiklanak a tátongó részekben. Fialtal szerelmesek, még ha szamosujváriak is, nem járnak arra sötétben. Mert óvatossáknak lenni és szerelmesnek egyúttal, ahhoz Szamosujvár még nem elég nagyváros.

Bár azért föl lehetett fedezni az örmények e kedves, tiszta és csöndes pátriájában olyat, amit nem lát az ember bármily nagyvárosban. Rubens egy döbbenetes alkotását őrzi a görög katolikus templom egyik világos kápolnája. Két és fél méter magasságban és talán másfél méteres szélességben látható Rubens elképzelése a keresztfaról való levételről.

Csak a jelenet látható. A Golgota tájéka és vibartól terhes levegője a festmény két oldaláról ömlik a mozgalmas, tragikummal telített képre, nyolc vagy kilenc alakjára. Két szélét a festménynek begöngyöltették és befalazták, mert a kápolna fala kicsi ahhoz, hogy a Rubens-kép a maga egész nagyszerűségében pompázhasson itt. De így is megfogja az ember minden idegszálát Rubens művészete. A fiatal meztelessége folytán is plasztikusabban világlik a többinél. A művész atlétának alkotta meg a keresztény megváltót, tevélye melikással, kemény, pattanásig duzzadt izmokkal, talán hogy a melre esett faj szelidsége és kiengesztelő fájdalom annál kinzóbban érzékeltesse a Halált. A könnyező Mária Magdolna, a két sirató asszony és a sebzett lábhoz borult nő olyan képeseport, ami bibliás illuziót ébreszt a nézőben. Eleven, hűségese illusztrációja az új testamentum szövegének északi típusokkal, korszerű flamand ruhákkal, de az ősi Kelet szellemével.

A festményről csak nemrégiben állapították meg hitelesen, hogy Rubenstől való. Eddig azt hitték, hogy Van Dyk, vagy egy korabeli mester műterméből jutott ki, szután az volt a feltételezés, hogy egyszemély alak Rubens, mások pedig Van Dyk ecsete alól léledek halhatatlanságra.

Modern képekben Szamosujváron Juhász Ernő fertőművésznél lehet gyönyörködni.

Juhász maga szakállal borított halvány arcával, valahogy éterien kinemesült lényével külön művészi élmény ott a képei között. Nagy, nyugati

kulturájú ember. Most a kis vidéki házban folytatja az apai üzletet, az asztalos-mesterséget, collstok-számításokkal, primitív tervekkel. Ablakrámkák a keskeny udvarban és a kapugádorban és hogy az egyformaság ne fárassza a szemét, kis polcon régi finom porcellánokat, apró szobrokat helyezett el és néhány akvarellt.

A szobája már a művészet temploma. Nagy kartonokon itt egy processzió, ott egy téli táj, egy templomi interiór, kerti részlet, egy hid karfája, igénytelen tisztás egy erdőn. Pompázik és életet lehel és él itt minden élettelen ezeken a pontozott, szakgatott vonalú akvarelleken.

Juhász Ernő szerelmes ebbe a festészeti módszerbe, amely szerinte tágabban, szabadabban és kielőbbben mutatja a természetet. Szinte kelleetlenül vezet régebbi akvarell-munkáihoz. Pedig a néző számára ezek a művek bizony nem jelentenek visszamaradottságot Juhász Ernő új metódusával szemben. Ki hitte volna, hogy vízfestéssel mennyi új témust lehet egy témából kiemelni!

Egy nagyobb képe munkásságon át ábrázol, aki karján ványadt gyermekével megy rézszeges férje mellett. Baromi mozdulattal szedi elő a férj a garasokat, mellettük és körülöttük gyárból hazatérő dülögő robotolók. Csak hasonló témájú Munkácsi-képek mellett állott olyan döbbenettel az ember, mint ez akvarell előtt. Nyomor és alkohol, gondtalanság és kétségbeesés hulláma ez a kompozíció: egy elhivatott mester szent intelmé és tanítása. Zsuzsánna és a vőnek című mintha az amsterdami muzeumból került volna ide és egy új testamentumbeli témájú hatalmas kartonja minden vonatkozásban megállaná a helyét régiek és újak legjobbjai között.

A szíve fáj az embernek, amikor hallja a művésztől, hogy a mellékalakokat nincs kedve ebben a festészeti módszerben kiképezni és csak vár és vár velük. Hárman voltunk nála ujságírók nagyon a szívére beszéltünk, hogy dolgozza ki mégis a festményeket.

Reméljük, hogy őszkor, ha bejön Kolozsvárra és kiállítja képeit, már úgy látjuk viszont a műveket, hogy ujjongva kurtólássuk, milyen páratlan akvarellfestője van Erdélynek.

A művésztől ki az életbe!

De a képek elvették időnket, vonatindulás előtt már csak átgaloppozni lehet a főtéren, vasrácsos ablaku régi szép házak, históriája után nem lehet érdeklődni.

De a vonat késik. Meleg van, az ember leomlik a folyosó padjára, a pályaharagony nagy zenebona: jön egy tehervonat. Azután szerény, aprótemű oszillogás, olyan uszalmas, mint egy Walter Scot regény, vagy egy ünnepi vezércsík. A fejem lekóckad.

Valaki mellém ül, érzem a melegét. Fölebredek, odább húzódok, pardon, ne féljen, nem akarok azért az ölébe feküdni.

— Semmi félnivaló — feleli — jó zsidó ember ma nem alszik, böjt van, Tamuz tizenhatedike, vagyis jobban mondva, tizennyolcadika, de tegnap sabbasz volt és nem volt szabad böjtölni *nidche*

lett ez a böjt, eltoldódott egy nappal, de mindegy, nekünk ebből nem szabad hasznót húzunk, pedig hát azt mondják rólunk, hogy a profit népe vagyunk. Szépen vagyunk a profit népe, tessék csak jól megnézni engem, *bis hundert und zwanzig* én vagyok magamnak egy hatvannyolc éves ember és tudja mit profitáltam én ebből a kutya életből? Azt, hogy nekem nincs szükségem *nidche*-re, én úgy is böjtölök. Ma, minthogy *kell* böjtölni, direkt örülnék neki, mert istennek kedves *micvél* teszlek vele, ha ugyan nem lenne tilos örülni egy ilyen szent böjtnapon. A böjt az én profitom, kérem szépen. Ha meg lenne a pénz, amit én adtam volna a böjtnapjaimon kosztra, kedves jó uram, akkor ma egy milliomos volnék.

Megnéztem a szomszédomat. Öszbevegült torzborz szakálu nagydarab öregember, de azért jó egészség látszott barázdás arcán. Látszott, nem a böjt alkalmára szakgatta össze ruháját.

— Többet jelent, — mondom — hogy birja a böjtöt, mintha milliomos lenne egy rossz, hasznavehetetlen gyomorral.

— Uram — feleli szomorun — Amerika kellene az én étvágyamhoz. Ott kérem, azt mondják, a napzámosember mindig keres annyit, hogy minden nap jól tethetik. Hallja csak meg, mi történt itt Szamosujváron a háboru előtt egy zsidóval, akinek a fia kivándorolt. Szűcsipart tanult itt, ott kint pedig szűcsmester lett és vett magának egy házat. A ház egy olyan ház volt, ahol a padló is tükörből állott. Ön bement és lenézett a padlóra és meglátta magát. És áru volt ebben a házban, *alle jidische Kinder gesogt!* Nos ez az ember abban az évben, amikor kitért a háboru, hazaküldött sok pénzt az apjának és megírta, hogy jöjjenek át Amerikába, de hozzanak magakkal egy fiatal és művelt leányt, akit ő ott kint elvesz feleségül. Szeretek egy leányt, *unberufen* van elég szegény zsidó leány Erdélyben, egy művelt leányt, négy polgárral, az volt minden hazománya. Kijöttek az öregek, kijött a leány. A fiu, a szűcsmester a tükörpadlós, boltlat nagyon megvolt elégedve a leánnyal, de nem úgy a leány. Nem és nem és még egyszer nem. Nem akarta a fiut. Erre ő kijelentette, hogy nem haragszik, mit lehet csinálni. Azért nem küldte vissza a leányt, adott egy külön szobát neki a házában és szerzett neki hivatalt. *A jidische Nesome lost sich nischt obschatzen.*

— Igaza van — mondom — zsidó lelket nem lehet eléggé megbecsülni, de hogy gondolja. Talán magát is kihívja valaki egy külön szobába és egy hivatalba?

— Uram — és fölállott — ilyen csodák már történtek. Tegnap este megálmodtam, hogy kint vagyok egy nagy newyorki házban, aminek minden lakója zsidó. Annyian voltak, hogy külön papjuk, külön kántoruk volt. És elhatározták, hogy kihozatnak innen egy embert, aki *Jarzeitoknál* némelyik helyett imádkozik és böjtöl. Ezen hoztattak ki, nem is találtak alkalmasabbat erre az állásra.

— Mondja csak, nem evett sokat lefekvés előtt? Befutott a vonat.

A fülkében nagyon haragudtam magamra ezért a megjegyzésemért és szerettem volna megőlelni a drága öreg optimistát, amiut egyenes tartással, bot nélkül ment vissza a városba.

Szabó Imre

— Jugoszláv demars Szófiában. Belgrádból jelentik: Basics Jugoszlávia szófiai követe tegnap Kalfát bolgár külügyminiszternek demarsot nyújtott át a bolgár komitácsi bandák Jugoszláv területre való betörése ügyében és erélyes intézkedéseket követel.

— Kisiklott a madridi express. Madridból jelentik: A madrid-tuluzai express kisiklott. Harom kocsi porrázódott. Tizen megsérültek.

GRÜNWALD & STEINER.

Előrehaladott időny miatt az összes nyári anyagok leszállított árban!

Grünwald és Steiner

női divatkülönlegességek áruháza

Cluj, Piața Unirii No. 12. — Telefon 9-61

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja

Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.

Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Egy hónapra 70 lei, negyedévre 200 lei, félévre 380 lei, egész évre 750 lei.

De Rivera amnesztíája

Humornak és tragédiának is beillik, hogy a gazdag vitézkötésekkel ékesített ruhája De Rivera tábornok ur abba a kellemes helyzetbe jutott, hogy amnesztíát gyakorolhat politikai ellenfelei fölött. Eanek az amnesztíának kapcsán jutott abba a boldog helyzetbe Unamuno is, a modern spanyol irodalom egyik legkiválóbb reprezentánsa, a spanyol köztársasági mozgalom vezére, hogy a szomorú száműzetésből a nők és az erőszak elegáns széptevője jóvótából hazatérhet. A történelem — hogy banális kifejezéssel éljek — megismétli magát és újra bizonyoságot tesz amellett, hogy a szellem hatalma bizony jelképes csak a földi tereteken, elleben a butaságnak és erőszaknak még az is megadatott, hogy az irgalom és megbocsátás álarcát ölthesse ábrázatára. Bizonyos, hogy De Rivera ur ezt a koncilíus magatartást nem a szellem előkelőségének szánta, hanem, mint minden idők jó szimatu kondottierje, egész ravasz üzleti számíttással gyakorolja a „kegyelmet“. A [martialis lovagiasága ez, amely a spanyol arisztokrácia érzékeny-lekű hölgyeinek bizonyonnyal könnyet csal szemébe; minket azonban, kevésbé érzékenyeket, de annál elfáultabbakat egy csöppet sem hat meg. A szellem birodalma nem a világról való és bizonyos, hogy mindazok, akik szellemi erjesztői az emberiség tunyaságának, csaknem kivétel nélkül az Unamuno sorsában kénytelenek osztozkodni, ha a száműzetés gyötrelme nem is fizikai értelemben éri őket.

Mindazonáltal örvendeznünk kell Unamuno hazájába való visszatérésén, mert De Rivera kegyelmi tényében az európai intellektuális szolidaritásnak egy halvány sugarát fedezhetjük fel, mely bizonyos szemérmét parancsol még a legszemérmetlenebb erőszaknak is. Nem tudhatjuk, vajon Unamuno milyen örömmel fogadja megkegyelmezetésének híré: bármennyire örvendezzen is, bizonyos, hogy szájában mindörökké ott fog maradni annak a tapasztalatnak keserű szájíze, hogy a legszárnyalóbb és leghatalmasabb eszmék is bennük, mankóra kényeszeredettek, ha mögöttük nem áll a kemény parancsolatokat végrehajtani kész erő. És mégis és végül is: hianynak kell, hogy az emberi fejlődés dőcögökkel teli útjának végén a Unamunók világa révedez. Az aranyos sujtások az idők folyamán nemcsak a diktátorok uniformisairól koptak le, de lekopnak a hiszékeny tömegek lelkéről is. Az európai konszolidáció és demokrácia egyenesbe lendülő síkján egyre lelkesebb csapatok vonulnak fel, hogy a jövőre hivatott csapatoknak, bármily vitézi erényekkel legyenek ékes De Rivera ur, sem ő, sem kollegái nem lesznek a parancsnokai. Ezeket a csapatokat az emberi lelkiismeret és gondolat ma még nagyrészt elhallgattatott vezérei fogják vezényelni. Mert az idő könyörületes, az erőszak esendő. Giordano Brunótól Unamunóig nagyon hosszú volt az út, nagyon véres, de talán Unamunótól a De Riverák alkonyáig már nem olyan hosszú az út! Salló

— Glasner Akiba főrabbi itthon. Több heti Csehszlovákiában eltöltött ádulés után Glasner Akiba, a kolozsvári ortodox hitközség főrabbi hazaérkezett. A főrabbi hivatali ügyekben holnapról kezdve a rendes munkaidő tartama alatt fogad.

— Utalea polgármester Bukarestben. Cluj város polgármestere, dr. Utalea Oktavian ma sürgöny útján való meghívást kapott Bukarestbe a belügyminisztériumhoz, különböző városi ügyek elintézése céljából. A polgármester bukaresti útját fél fogja használni a város függő ügyeinek elintézésére. Interveniálni fog az elmaradt pótdiók helyett beigért ötmillió folyósítása és tanácskozni fog a villamosművek és vízművek kibővítése iránt.

A Barcaságon fog felépülni Románia új fővárosa

A budapesti román követ nyilatkozata

(Cluj-Kolozsvár, július 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Közel egy éve annak, hogy az illetékes körökben felemlült az a terv, hogy a megnagyobbodott ország fővárosát Bukarest helyett központosított fekvésű várost szemeljenek ki. A választás Erdélyre esett, de a hely körülbelüli meghatározásán kívül egyéb lépés nem is történt. Az érdekes terv azonban állandóan felszínre van.

Ma Budapestről érkezett távirat jelenti, hogy a budapesti „Magyar Hírlap“ kérdést intézett ebben az ügyben a budapesti román követhoz, aki ezeket válaszolta:

— Hivatalosan még nem foglalkoztak az új főváros alapításának kérdésével, bár az állami adminisztráció érzi, hogy Bukarest fekvésénél és közlekedési helyzeténél fogva alkalmatlan arra, hogy a megnagyobbodott ország centrumaként szerepeljen.

— A Tarbut-kérdéséhez. Dr. Eisler Mátyás főrabbi úrtól, aki jelenleg Borszéken nyaral, kaptuk a következő levelet: Igen tisztelt Szerkesztő ur! Az Uj Kelet ma érkezett számában olvason dr. Fischer József elnök ur nyilatkozatát a Tarbut ügyében, melyben az én nevemet is felemlíti azok sorában, akik a szervezési munkálatoiban annak idején segítségére voltak. Köszönettel vehetném személyemnek ezt a kiemelését, ha igazságérzetem nem kösztetne annak megállapítására a nyilvánosság előtt, hogy az én rövid működésem mindössze a következőkből állott: 1. elkészítettem az iskola-egyesület alapszabályi elvi részének tervezetét; 2. kidolgoztam a létesítendő tanintézet szervezeti tervezetét; 3. megokolt javaslatot készítettem a választás és ennek keretében a héber nyelvi és irodalmi oktatás módszeréről, tananyagáról és tanmenetéről. Azonban *javaslataim legnagyobb része papirosra maradt* és ezzel függ össze, amit szintén hangsúlyoznom kell, hogy a kuratórium munkájában *már több mint két éve nem vettem részt*, bár kilépésemet nem jelenthettem be, mivel a Tarbut kidolgozott alapszabályai szerint a kolozsvári két hitközség mindenkor főrabbija a kuratóriumnak *hivatalból* tagja. Jelen soraim szíves közreadását kérve, maradtam, Borszék, 1924. július 18. Kiváló tisztelettel dr. Eisler Mátyás főrabbi.

— Tüz az apahidai állomáson. Tegnap a két délutáni órában a kolozsvári tüzoltóság értesítették, hogy az apahidai állomás lángokban áll. A kolozsvári tüzoltóság azonnal kivonult Apahidára, ahol néhány órai megfeszített munka után teljesen lokalizálták a tüzet. A tüz következtében a 452-453 számú Szatmár-kolozsvári személyvonatpár, amelyek Kolozsváron keresztezik egymást, csak egy órai késés után folytathatták útjukat. A helyszínen megejtett vizsgálat megállapította, hogy egy tolató mozdony szikrájától keletkezett a tüz, amely az állomás mellett levő deszkából összerótt katonai rakódót ötvenméternyi hosszúságban elhamvasztotta. A kár több százezer lejre rug.

— Halálozás. A jótékonyágáról széles körben ismert Hirsch Lipótné szül. Feldmesser Amália hatvan éves korában július hó 22-én reggel rövid szenvedés után elhunyt. A Hirsch, Tischler és Mayer családokon kívül férje, Hirsch Lipót, öccse, dr. Forrai Péter orvos, gyermekei, Vilma, férj. Hermann Gézáné, Margit, férj. dr. Krémerné, Elezár, a széles körben ismert sportsman és János gyászolják az elhunytban a szerető rokont, feleséget, testvért és anyát. Temetése ma, július hó 23-án délelőtt lesz Nagyviládon a családi sírhelyen. Weisz Lejos huszonhét éves korában vasárnap este fél tíz órakor hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése kedden délután hét órakor ment végbe. Az elhunytban Weer Imre hírlapíró fivérét, Bihari Miklós kollégáink pedig unokafivérét gyászolják.

— Az angol flottá Napóly előtt. Rómából jelentik: A Földközi-tengeren állomásozó angol flotta 32 egysége ma kikötött Santa Lucia szigetén. Azután teljes gözzel a nápolyi öböl felé indult, ahol a brit hadihajók elfelőlálnak Itália flottája előtt.

— Ujra megindul az Amszterdam-Bukarest nemzetközi vonatjárata. Bécsből jelentik: Az érdekelte államok vasuti képviselői tegnap értekezletet tartottak, melyen elhatározták, hogy a Ruhr-vidéki megszűlláskor megszüntette t Hollandia — Belgium — Bécs — Budapest — Bukarest nemzetközi vonatját július hó 26-án újra üzembe helyezik.

— Egyelőre annyi történt, hogy mérnökök tervezik és számítják, mekkora területre volna szüksége az új fővárosnak. A megvalósulás még messze van, mert a felépítéshez milliárdok szükségesek és ki tudja, van-e valahol Európában vagy Amerikában városfelépítéshez kellő pénzmennyiség.

— Szakemberek Brassó vagy Fogaras környékén szeretnék az új fővárost. A Barcaságon, vagy valamelyik fogarasi fensikon, ahol fejlődhetne és ahol a hegyek megvédik. Bukarest akkor sem maradhat jelenlegi állapotában, ha már nem lesz az ország fővárosa, mert vízi forgalmi közlekedése nagyon gyenge. Ha nem fejlődik, elvesztheti jelentőségét. Nem tudják, a mostani kormány hivatalosan foglalkozik-e a tervvel, de sokáig halogatni azért sem lehet, mert az ország intenzíven érdekli a kérdés iránt.

— Négy ember tűzhalála Tiszaeszláron. Budapestről jelentik: Tiszaeszláron tegnap ismeretlen okokból kigyulladt egy szénakazal. A tüzet csak későn fedték fel, mikorára már átsapott a szomszédos református paplakra és a község házára is. Kovács Gyula református lelkész berohant az égő házba, hogy a bantlevő fontos iratokat megmentse. Az óriási tüstől és lángtól Kovács Gyula kifeléjvet nem találta az ajtót. A lelkész felesége két parasztlánnyal férje után rohant, de az égő ház gerendázata omladozni kezdett és elzárta a kifelé vezető utat. A tüz lokalizálása után megtalálták a négy szerencsétlen ember megszenesedett holttestét. A kár az eddigi megállapítás szerint három millió korona.

— Hajókatasztrófa az Indiai-óceánon. Tokióból jelentik: A „Matsujoma Maru“ japán postagőzös az Indiai-óceánon elsüllyedt, 300 ember a hullámokba veszett. Az óceánon dühöng a vihar.

— Parasztlázadás Délorszországban? Moszkvából jelentik: A délorszországi éhínség miatt parasztlázadás tört ki. Az asztracháni szovjetet a felkelők szétugrasztották és a kozákok részvételével autonóm szovjetet alakítottak. A hír megerősítésére szorul.

— Komplikációk a konkordátum tárgyalásánál. Bukarestből jelentik: Paclaseanu kultuszminiszteri igazgató ma Rómába utazott a konkordátum tárgyalásaira vonatkozó utasításokkal. Hir szerint a felekezeti iskolák kérdésében Paclaseanunak az a szigorú utasítása van, hogyha a vatikán nem fogadja el a román kormány javaslatát, úgy a tárgyalásokat szaksíriák meg.

— Ujra leszavazták az angol kormányt. Londonból jelentik: Az alsóházban a Macdonald-kormányt a lakástörvénnyel kapcsolatban ujra, ezuttal tizedszer, leszavazták.

* Észak- és Délamerikába utazók kérjenek azonnal prospektust „Cosulich Line“ től Bucuresti, Calea Grivitei 181.

Nagy harisnyavásár

mélyen leszállított árakkal.

Kötött harisnya minden színben	lei	25
Flohr-harisnya minden színben	lei	53
Muszlín harisnya divat színben	lei	69
Cérna-muszlín minden színben	lei	98
Selyemfátyol harisnyák minden színben	lei	125

BLATT

FÖTÉR 13

Divatkeztükben és kötöttárakban óriási választék! A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

STEINER.

dott idény
összes
anyagok
llított
an!

d és Steiner

legességek árubáza
No. 12. — Telefon 9-61

KÖZGAZDASÁG

Publikálták az új vámtarifa teteleit

Arany lejben állapították meg a vámilletékeket. Emelték a papír behozatali vámját

Bukarestből jelentik: Az új vámtarifa teteleit ma publikálták. A fővárosi lapok hevesen tiltakoznak az ellen, hogy a papír beviteli vámját két leiről hat leire emelték fel kg.-ként.

A király ma aláírta azt a dekrétumot, amely szerint a vámilletékek ezután aranyleiben lesznek megállapítva és számítva. A minisztertanács fogja ezután az átszámítási kulcsot megállapítani. A kulcs legalább három hónapra

lesz érvényes és jelenleg 30:1. Minimális tarifát alkalmaznak mindazon országoknál, amelyek a mi cikkeinkre is ugyanilyen tarifát számítanak és azonkívül a legnagyobb kedvezmény elve alapján kötött szerződéseikben megjelölt átlamoknál. A többi állammal szemben a maximális tarifa lép érvénybe, amely háromszorosra a minimálisnak. A jelenlegi beviteli tilalmak és luxuscikk-vámilletékek érvényben maradnak.

Az új cukorkampány kilátásai

(Cluj-Kolozsvár, július 22. Az Uj Kelet tudósítójától) A jelenlegi cukorpiacon a belföldi cukorkészletek teljesen kifogytak. A kereskedők a cukorpiac ellátásáról külföldről kénytelenek gondoskodni, ami teljesen megmagyarázza a cukornak jelenlegi magas árát. A lej árfolyamának utóbbi emelkedése folytán ugyan bizonyos árvisztaesés következett be, mindazáltal a jelenlegi cukorárak is jóval magasabbak, mint a belföldi cukor ára az új cukorkampányban várható. Bár még az ideai cukorrépa-termés mennyisége és mennyisége nem ismerhető, mégis valószínű, hogy a cukorközpont által a kormány közbenjárásával megállapítandó árak jóval alacsonyabbak lesznek a jelenlegi cseh

és magyar import-cukoráraknál. Hozzávetőleges számítás szerint a belföldi kristálycukor ára 26-27 lej között fog kialakulni kg.-ként. A baj csak az, hogy a belföldi cukortermelés nem tudja fedezni az ország teljes szükségletét, mert az erdélyi és regáti gyárak összes termelőképessége mintegy 5200 vagonot tesz ki, holott a szükséglet fogyasztási szempontból mintegy 8000 vagonra rug. Természetesen ez az előre kontemplált mérsékelt ára a belföldi cukornak csak abban az esetben maradhat meg, ha a lej kurzusában nem áll be rohamos süllyedés és a lej megtartja legalább azt az árfolyamait, melyet az utóbbi hetekben elért.

A bankkamatláb óriási emelkedése Bukarestben

(Bucurest-Bukarest, július 22. Az Uj Kelet tudósítójától) Az utóbbi hetekben a bukaresti pénzpiac a bankkamatláb horribilis mértékben emelkedett, ami a kereskedők között nagy rémületet okozott. A 35 százalékos kamatláb utóbbi napokban már mintegy 60 százalékra emelkedett, ami legkétségtelenebb jele annak, hogy a gazdasági válság tényleg a katasztrófa felé sodorja a gazdasági életet. Ez az oka annak is, hogy a lej árfolyamának megzsilárdulása nemhogy enyhítene a fokozódó drágaságot, hanem lényegesen emeli. Az egész európai pénzpiac kezd beleterelődni a fokozatos gazdasági romlás circulus vitiosusába, mely a nemesvalutájú országokat sem kíméli többé. Bukaresti pénzügyi körökben ez a vélemény alakult ki, hogy Romániában is az árak rohamosan fognak közeledni a világarparitáshoz, ami Romániában annál is inkább súlyos komplikációkat fog szülni.

mert az infláció teljes hiánya ellenére a két év előtti bankjegyforgalom mintegy tíz százalékkal csökkent, holott a mai drágasági fok mellett sokkal nagyobb bankjegykészletre volna szükség. A kormány pénzügyi politikája és a kereskedelmi érdekek között távolgató szakadékok így egyre mélyül és lassanként napi eseményé lesz, hogy a gyárak és vállalatok munkásait is képtelenek lesznek pontosan kifizetni. Így például Erdélyben a marosvásárhelyi üzemek közül e héten kettő került abba a súlyos helyzetbe, hogy nem tudta munkásainak bérét kifizetni. Bukaresti pénzügyi körök értesülései szerint hasonlóan súlyos pénzügyi válság van kialakulóban az Egyesült-Államokban is, ahol dacára a dollár intakt árfolyamának, a drágulás óriási lépésben halad előre, amit a munkabérek rohamos emelkedése sem enyhít.

Lengyelország százhusz tonna ezüstje megérkezett Franciaországba. A lengyel pénzügyminisztérium 120 tonna nyers ezüstöt küldött Franciaországba, hogy azt ott 1 és 2 márkásokká feldolgozzák. A Franciaországban készülő új lengyel 1 és 2 márkások még augusztó folyamán forgalomba kerülnek.

Újabb csökkenés a cseh bankjegyforgalomban. Prágából jelentik: A csehszlovák bankhivatal július 16-ki kimutatása szerint a csehszlovákiai bankjegyforgalom 255.9 millióval 7728 millió koronára csökkent. Csehszlovákiában a törvényesen engedélyezett bankjegyforgalom 10776.6 millió koronát tehet ki, a valóságos bankjegyforgalom azonban csak 7728.7 millió koronára rug. A csehszlovák bankjegytartalék ezidőszert 3047.9 millió korona.

Csökken az áruforgalom Magyarországon. Budapestről jelentik, hogy a MÁV vonalain ez év júniusában feladott árak mennyisége 12.2 százalékkal csökkent. Az áruforgalom csökkenését a szénbányáknak a munkássztrájk folytán bekövetkezett kismérvű termelésére vezethető vissza.

Új szabad kiviteli cikkek. Julius hó folyamán tartja meg legközelebbi ülését a minisztertanács, mely ezalkalommal az új szabad kiviteli cikkek ügyével is foglalkozni fog. Hír szerint szabadabb teszik többek között a gyapju, a nyersbőr és a ló kivitelét is, ez utóbbi különösen óriási fontossággal bírna, mivel az utóbbi hónapokban az ország lóexportja alaposan csökkent.

A Banca Marmorosch newyorki fiókjának sorsa. Az Uj Kelet megírta, hogy a bányatörvényjavaslatnak a külföldi tőkére sérelmes intézkedései miatt az amerikai kormány azzal a retorzióval válaszolt, hogy beszüntette a Banca Marmorosch newyorki fiókjának működését. Ujabb nyert hiteles információink alapján jelenthetjük, hogy a Banca Marmorosch newyorki fiókjának beszüntetése még nem véglegesen elhatározott dolog és abban az esetben is, ha a bank igazgatósága ténylegesen feloszlana a newyorki fiókot, ez semmiesetre sem vezethető vissza politikai motívumokra.

A legfőbb bányatanács rendkívüli ülése. A legfőbb bányatanács szombaton az ipar és kereskedelemügyi minisztériumban rendkívüli ülést tartott az új bányatörvény gyakorlati keresztülvitelével kapcsolatban. A gyűlés délelőtt 10-től a késő esti órákig tartott és eredményeiről semmi megbízható hír nem került nyilvánosságra.

Bécsi marhavásár. (A Saborsky és Fiai cég távirati jelentése.) Főhajtás 3231, ezek között romániai áru 1058 drb. Árak 500-1000 koronával olcsóbbak.

Saborsky József és Fiai cég

Wien, III. 4 ST. Marx. Sürgőnycim: Saborskysöhne
Wien — Élőállat-küldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien ST. Marx. — Husküdemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien, Grossmarkthalle.

Megszűnik egy nagy petróleumfinomító Csehszlovákiában. Prágából jelentik, hogy a kolini petróleumfinomító r. t. rövidesen elbocsátja munkásait és beszünteti üzemét. A beszüntetés indokolásául a részvénytársaság igazgatósága a petróleum-ipar válságára hivatkozik és arra, hogy a kormány még mindig nem fejezte be a mozgósítás idején vásárolt nyersanyagú nyersanyagok árának megtérítésére vonatkozó tárgyalásokat.

A mai valutapiac

A mai valutapiac az árak tartósak voltak. A kereslet nem volt nagyarányú, meglehetősen türelenség jellemezte a piacot. Gyenge forgalom mellett a következő árak alakultak ki: Osztrák korona 312-318, magyar korona 360-370, cseh korona 670-678, svájci frank 41.70-41.80, dollár 226-227, francia frank 11.70-11.75, font sterling 1000-1005, olasz lira 9.85-9.95.

Valutapiac július 22-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1183, Berlin — London 1000, Newyork 228.50, Róma 988, Zürich 41.90, Bécs 32.50, Prága 682, Budapest —

Bukarest. Valuták: Napoleon 820.00, márka 55, leva 155, török lira 120, font sterling 995, francia frank 1220, svájci frank 42.00, olasz lira 10.00, drachma 400, dinár 270.00, dollár 228.00, lengyel marka 45.00, osztr. korona 34.00, magyar korona 27.00, cseh korona 680.

Zürich. Nyitás—Zárás: Berlin 130.25-130.25, Amsterdam 203.75-208.75, Newyork 544.50-544.50, London 2392-2392, Páris 2800.00-2800, Milano 2355-2355, Prága 1615.00-1615.00, Budapest 69.50-69.50, Belgrád 647.50-647.50, Bukarest 245.00-245.00, Varsó 106-106, Bécs 77.75-77.75.

SPORT

Magyarországi csapatok nagyváradi turája. A nagyváradi egyesület több budapesti csapattal tárgyalásokat kezdtek egy erdélyi, illetve nagyváradi turára vonatkozólag. A magyarországi csapatok, köztük az MTK, FTC, Vasas és VAC is, hajlandóknak nyilatkoztak a turára és így a nagyváradiak megtették a lépéseket a nemzetközi mérkőzések engedélyezése ügyében. Feliratban kérték a központi labdarúgó szakosztály hozzájárulását a tervhez, ahonnan már meg is jött az igenlő válasz. Ez természetesen még nem elég, hanem a szigorú ellenőrzés is szükséges. Nagyváradon erősen bíznak abban, hogy sikerülni fog az állam-biztonsági hivatal hozzájárulását is kieszközölni. Ha ez sikerül, úgy Nagyváradnak — és remélhetőleg más erdélyi városoknak is — szép sportatrakciókban lesz része.

Nagyvárad válogatott csapata Marosvásárhelyen. Vasárnap a két város válogatott csapata játszik egymással Marosvásárhelyen. E találkozásnak érdekessége az, hogy az impérium változása óta első ízben mérkőzik a két város válogatottja. Nagyvárad, ha az országos bajnoki miatt a NAC legjobbjai foglalkoztatva volna, a következőképp áll fel: Knol, Bartha—Székely, Brada—Nagy E.—Bertók, Ströck—

**VELMA
SUCHARD**
CSOKOLÁDÉKÜLÖNLEGESSÉG

Ha művészi kivittel
Butort, zongorát

akar venni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és teli tisztelettel megköszönjük
SZÉKELY ÉS RÉTI
KERDELÉSRÉSI BUTORTGYÁR RÉSZV.-TÁRS. Butortermék
széleskörű forgalmat folytat legelőször is Marosvásárhelyen

Szőrmefestés és
gyapjufestés

TAVASZI RUHAKAT A LEGSZÉBBEN TISZTÍT
"KRISTALY" GŐZMOSÓGYÁR CLUJ

Telefon 588

Telefon 588

Gyapju és gyapju-
fonalfestés

petróleumfinomító... jelentik, hogy a... rövidesen elbo... tati üzemét. A be... zsvénytársaság igaz... alságára hivatkozik... ég mindig nem fe... vásárolt nagymeny... k megtérítésére vo...

Árlista

ak tartások voltak... yu, meglehetősen üzlet... yenga forgalom mel... k ki: Oztrák ko... na 360-370, cseh... ank 41-70-4180, ank 11-70-11-75, z líra 9-85-9-95, 22-éa:

1183, Berlin --, Róma 988, Zürich 82 Budapest --, en 820 00, márka... font sterling 995, ank 42-00, olasz líra... 000, dollár 228-00, na 34 00, magyar

in 130 25-130 25, Newyork 544 50-- Paris 2800 00-- Prága 1615 00-- 0 Belgrád 647 50-- 5 00, Varsó 106--

T nagyváradi tu... több budapesti... k egy erdélyi, il... tkozólag. A ma... az MTK, PTC, ak nyilatkoztak a... megfették a lé... ések engedélyezése... központi labda... lúsát a tervhez... igenlő válasz. Ez... hanem a szigu... es. Nagyváradon... terülui fog az ál... rulását is kies... Nagyváradnak... városoknak is... észze.

apata Marosvá... s válogatott csa... ásárhelyt. E ta... gy az impérium... k a két város... országos bajnoki... koztatva volná... Knol, Bartha... értők, Ströck--

A RD
EGESSÉG

Agorát
re és teki nte... meg a
TI
RS. Substancieit
in ill. szorított

**Gyapju-
festés**

Palkó—Pápai—Grünbaum—Csmag. Ha a NAC veszt az Univeristateaval szemben, ugy a half-sor így alakul: Csillag—Künigli—Bartók.

Bizonytalan a nagyváradi és a kolozsvári vasárnapi program. Az Univeristateá—NAC országos bajnoki mérkőzés miatt a két város vasárnapi programja még bizonytalan. Ugyanis a sorolás szerint a győztes csapat székhelyén lesz lebonyolításra az országos bajnoki elődöntő a csernovitzi kerület győztesével, a Jean-nal. Miután azonban az eldöntetlen mérkőzés új játszását a központ kell elrendelje és ez késik az utasítással, Kolozsvár és Nagyvárad még ma sem gondoskodhatik vasárnapi programról. Eddigi tervek szerint a nagyváradi pálya, ha a NAC veszt, a Törekvés és ebben az esetben a nagyváradi munkáscsapat a Haggiborot látja vendégül barátságos mérkőzésre. Ha pedig a NAC győz, ugy a kolozsvári pálya a CFR és ez ekkor a Haggiborral együtt közös programot bonyolít le.

Hirdetmény

Közhirre téteitk, hogy a marosújvári börgyár az összes felépítményekkel és felszerelésekkel folyó év augusztus 6-án délután 4 órakor az Izvorul Bank helyiségében nyilvános árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ár 550.000 Lei.
Árverezni szándékozők kötelesek 10% tőanat-pénzt árverés előtt letenni, lehet betéti könyv is. Zárt ajánlatokat is lehet beadni az árverés megkezdése előtt.

Ona-Muráşului, la 18 Iulie 1924.

Börgyári igazgatóság.

Hirdetmény

Grüner Henrik urişori (alári) lakos, ügyfelem megvette „Bergfeld Izsák utóda“ divat, rőfös, szövet és kézműtáru, Bethlen székhellyel bejegyzett üzletet, miért is ezennel felhivom nevezett cég hitelvezőit, hogy követeléseiket 8 nap alatt jelentésk be irodámba; mert ellenesetben a be nem jelentett követelésekért ügyfelem szavatosságot nem vállal.

Urişor (Ular), la 22 Iulie 1924.

Dr. Bernhard Rosman
advocat, Dej.

Aulh. orth. isr. Cultusgemeinde in Sibiu
Zahl: 128-1924.

Concurs

Für die herannahenden ימים נראים הבע"ל wird bei obiger Gemeinde ein tüchtiger יוש בע"ת gesucht mit Klangvoller Stimme gesucht.
Gehahlt laut übereinkommen.
Reisespesen werden nur den Akzeptierten vergütet.
Offerte sind bis am 31. August zu richten: an

Dr. Lázár Mátyás Vicepräses, Sibiu.

7520.

Zsák
Zsineg
HAVAS DEZSŐ
TIMISOARA **Kötél**

A kolozsvári
CZELL
sörfőződe
világos
„URSUS“
söre
a közönség
legkedveltebb itala

Langines
Legpontosabb óra

MOZGÓK MJSORA
Seiect-Mozgó: Szerda július 23. Sodoma és Gomora II. Rész. A paradicsom 6 felvonásban. Filmre alkalmazta: Kertész Mihály Főszerepben: Lucy Doraine és Várkonyi Mihály.

MAGYAR SZÍNHÁZ
Szerda július hó
23
A KÉT ÁRVA
II. Rész, 5 felvonásban
Filmre alkalmazta a híres amerikai rendező:
D. W. GRIFFITH
Főszerepben: LILIAN és DOROTHY GISH
A francia forradalom!
A Baszília elfoglalása

LÁDAGYÁR
Mindenféle ládákat és indobozokat összeszereztek és az árverés részében megrendelésre szándékosan készült és szállít a legolcsóbb napi áron
Sajevics és Lebovits fakereskedés és ládagyár
Cluj, Strada Cernausi (volt Kaján-tér) 1 szám

Első Erdélyrészi Fekszőárnyagár
Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. szám
Telefon telefonban 3-12 * Székhely: Jászvár, Cluj
Fekszőárnyagár, nagykereskedés
Fapáncs arany * Arany, ezüst és platina-beruhítás
és farrasztó " *
Kienzie és Schwarzwaldi órákban, valamint kincsesláda-áruyakban nagy leaktat.
Össz. viziontelérési-irodánk!

Használjunk kizárólag
PLANTOL
כשר
legjobb növényzsír, mert ez liszt, egészséges és kiadós!
Főtisztelendő Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi felügyelete alatt készül, szigoruan ortodox rituális előírás szerint.
Képviselet: MIENZ VILMOS Cluj

Az „UJ KELET“ könyvosztálya

Cluj, Str. Baron L. Pop 10.
Egyszáz lej értékű könyvet kap **ingyen** az Uj Kelet minden előfizetője és olvasója, aki az alábbi csoportot megrendeli:

- I. csoport:**
Sch. Alejchem: Leégett nemeseK (Kötve. Novellás könyv)
Ujvári: Bosszuálló Isten (Regény)
Goldschmidt: Egy zsidósors (Amatőr példány. 3 kötetes regény)
Giszkalay: Titok. (Egyfelv. dráma)
Agnon: És a meggörbebt kiegyenesedik. (Regény)
Nordau: Dr. Kohn. (4 felv. dráma)
Biró Lajos: A zsidók utja. (Tanulmány)
Giszkalay: Támár. (Amatőrpéldány. Bibliai regény)

Ezt a hatszáz lejes sorozatot ötszáz lejért (és portó) szállítjuk előfizetőinknek és olvasóinknak a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel.

- II. csoport:**
Sch. Alejchem: Leégett nemeseK. (Kötve. Novellás könyv)
Grotto: Zsidó renaissance. (Kötve. Tanulmány)
Goldschmidt: Egy zsidósors. (3 kötetes regény)
Gorion: József és testvérei. (Bibliai regény)
Kaczér: Golem ember akar lenni. (Drámai szimbolum)
Giszkalay: Támár. (Bibliai regény)
Sombart: A zsidók jövője. (Tanulm.)
Paneth: Utazásom a Szentföldön. (Utleírás)

Ezt a 380 lejes sorozatot háromszáz lejért (és portó) szállítjuk előfizetőinknek és olvasóinknak a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel.

Harmic lej értékű könyvet kap **ingyen** az UJ KELET minden előfizetője és olvasója, aki az alábbi csoportot megrendeli:

- III. csoport (ifjusági könyvek):**
Dr. Bai: Zengő hárfá.
Nordau: Mesék.
Kabbalisták és Csodatévők.
Paneth: Utazásom a Szentföldön.
Konrad: Futball ABC.
Sch. Alejchem: A 13. Robinzon.

Ezt a 130 lejes sorozatot száz lejért (és portó) szállítjuk előfizetőinknek és olvasóinknak a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel.

Husz lej értékű könyvet kap **ingyen** az UJ Kelet minden előfizetője és olvasója, aki az alábbi csoportot megrendeli:

- IV. csoport (cionista tanulmányok):**
Sokolov: Uj zsidó.
Gorelik: Cion és Golus.
Pinsker: Antoemantipatio.
Dr. Marton: A zsidó nemzet Erdélyben.
Mairovits: Tora és cionizmus.
Dr. Blank: Mit akar a cionizmus.
Goldmann: A zsidó nemzet követelesei.

Ezt a 90 lejes sorozatot hetven lejért (és portó) szállítjuk előfizetőinknek és olvasóinknak a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel.

Kisérje figyelemmel további sorozatainkat!

Anton Rosenzweig
librarie Zsidókönyvkereskedés (Buchhandlung) CLUI
Piata Mihai Viteazul 37-38. [v. Széchenyi-tér]
Alapitva 1890. Saját ház.
ספרים האנדרלונג
Detail - Anglo.
שלימים תפילין מונות ציצית מחורים
עשרות גאלד אונד זילבערפארמען!
Mindenféle fordításu imakönyvek egyszerű és díszkötésű Selyem és gyapju Taleszok nagy raktárral

APROHIRDETÉSEK

Szociális... 30 lej. Állásikeresőknek 30% kedvezmény

Vidéki jobb üzletben praktizált rőfös rövidáru... 7522

Eladó 8 sz. benzínmotoros cséplőgarnitúra... 7522

200 Dollárkaucióval megfélelő bizalmi megbízatást vállal váradi kereskedő... 7523

Sadchekek előkelő családokhoz bejáratosok... 7525

Megérkeztek a legújabb ruha hímzés modellek... 7433

רעליגיאזע פארען... Friedmann, Satumare... 7524

Veszek nyers borkövet és préselt seprőt... 7469

Önmaga ellen vét, Nagy és Szilágyi

nál festeti és tisztítja ruháját... 36. és Galamb-utca 23.

Vágott és vágatlan tűzifát

meszet, cementet és gipszet... Calcit Művek R.-T. Cluj

MEGÉRKEZTEK

a pehely-nyulszörkönyű kalapok

DRBJA LEI 120.—

Weisz Siegfried kalap- és uridivatárházába Cluj, Calea Reg. Ferdinand 6.

Allandó

nagy raktár

a következő vegyszeti cikkekben: Nattalin I-a pikkelges... Festékek Engros Kadatül Fűszerek

Árajánlattal szolgál: KALMÁR ÁRUFORGALMI RÉSZV. T. Cluj, Str. Regina Maria 25.

Legjobb gyermekápoló

HÖFER 1. számú gyermekhintőpora, HÖFER Baby Creme, Kapható az összes patikákban, drogeriákban és illatszertárakban...

Kadima Nyomda- és Kiadóvállalat R.-T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop (volt Brassay-utca) 10 szám.

Telefon 758

INDUSTRIA TEXTILA ARADANA SOCIETATE ANONIMA

Románia legnagyobb textilgyára Arad

ARADI TEXTILGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Erdélynek legdusabban felszerelt rövid, nürnbergi-, diszmüáru és játékaru nagykereskedése Nussbaum Testvérek

Tárgu-Mureş (M.-Vásárhely) Tel. interurban 200

ELADÁS CSAK VISZONT-ELADÓKNAK

NAGYBAN KICSIBEN Eisenstädter Fülöp és Társa cégnél vásárol Cluj

Strada Regina Maria 13. Gyermekkoosik és kofferárak teljes kiárúsítása

Kiváló minőségű, kellemes és üdítő

tordai sör

Gyár: Turda, telefon 5. Főraktár: Cluj, telef. 394

„ASTRA“

Prima Fabrică Română de Vagoane și Motoare S. A. Vezérigazgatóság: Bucuresti, Str. Lascar Catargiu 11. Sürgőnycim: Vagonastra Bucuresti, Levélcim: Postafiók 136.

Autobusok közuti használatra, fürdőtelepek részére, városok közötti forgalomra. — Üzemterveket, rentabilitási számításokat készítenek és díjmentesen készítünk. Teherautókat kardán vagy lánchajtással, három és fél tonna hasznos teherbírással. Tartányautókat benzín, olaj és petróleum szál...

- ARAD: Intreprindere de Masini si Automobile Strada Alexandri No. 6. BRAOV: „Silvania“ Műszaki vállalat, Str. Spitalului 64. CLUJ: Blaga Emil, Műszaki Vállalat, Piața Stefan cel Mare 3. LUGOJ: Schwäbische Zentralbank Filiale Lugoj. MEDIAȘ: Maschinenabteilung der S. S. Landwirtschaftsvereine. ORADEA-MARE: „Economia“ Kereskedelmi és Ipari R. T., Piața Mihai Viteazul No. 1. SATMAR: Printz Testvérek Vasöntöde és Gépgyár. SIBIU: Maschinenabteilung der S. S. Landwirtschaftsvereine. SIGHISOARA: Maschinenabteilung der S. S. Landwirtschaftsvereine. TÁRGU-MUREȘ: Biró E. dipl. gépészmérnök műsz. vállalat, Str. Ștefan Voda No. 1/a. TIMISOARA: Schwäbischer Landwirtschaftsverein.

SZERKESZTIVATAL Cluj-Koloz L. Pop, (B Telefon: és kiadó Zs. N. S. A kézirat szerkesztő zendők. K adur

1924 julius

Mic

A nag most, ami sen hantó rongyöket Ahasvér-rodta. rolyban, igénytelen milliók századai mert zsidó Schön mihályfal kisleányv azonban m meszi áll térés. Egy leszaladt beutott a kisleány rosra feste Schön B végtelen uto/só ist

Mit v szegény kellett me lágtól. A ták, azt m jámbor zsi dennapi éli ánsok n Templomb rancsait, a egy monc tenmag: da Schön Ber hálnia na vere által. bünös és több bíró

Ki hát seiből kive romszor já tét? A gy rozatlan p lesésből, ne a végzete Bernátot. A kolta meg engedelmes nek, amel tartó munk gyilkosságnyek és a azt mutatja személye k érzelmi, se hogy két talán két k különböző amikor a k öket, a k mindazok a amelyeket a ő bizonyít Nyers ösztö azok a ször fajtestvérei egyes lapo nap nap u valóságnak. ennek a fa némi szöve szerre felg és összes bantak ki. Vajon e katona az e ban? Nem